POPULIER

Tijdschrift voor teelt en afzet van populier en wilg

10e JAARGANG No. 3 AUG. 1973

Uitgave van de Stichting Populier

Verschijnt tenminste één keer per kwartaal

Redactie:

R. Eppenga, Secretaris, Wageningen
Ir. R. Koster, Wageningen
Ir. W. E. Meijerink, Arnhem
Ir. J. Sipkens, Rozendaal (Gld.)
Drs. V. Timmermans, Waalwijk
Ir. C. Tutein Nolthenius, Oisterwijk

Adviserende leden:

H. A. van Iersel, Udenhout
Ir. A. J. van der Poel, Lelystad

Redactioneel medewerkster:

Mej. G. H. Jansen, Wageningen

Redactie en administratie:

Bowlespark 18, Wageningen
Telefoon 08370-10121

Postrekening nr.: 1172915
t.n.v. Stichting Populier
te Wageningen

Abonnement *f* 5,— per jaar,
losse nummers *f* 2,—

Drukkerij:

Boek- en Offsetdrukkerij
Verweij Wageningen B.V.
Spijk 5, Tel. 12831, Wageningen

Op de omslag:

De Oirschotse stoel.

Inhoud

Kan de omloop voor een populierenbos tot 20 jaar of minder worden teruggebracht?
P. de Sonnaville 54

Populierenteelt bij kleine plantafstand,
R. C. Stern 56

Financiële verantwoording van het veredelingsonderzoek bij populier,
Graaf C. E. d'Oultremont 58

Oirschotse stoelen, populierehout en nog wat,
H. A. van Iersel 60

Mededelingen Brabantse Populieren Vereniging 62

Ervaringen met wilgestek,
W. D. J. Tuinzing 63

Regionaal populierencongres, gehouden van 7–10 mei 1973 te Wageningen 64

Enkele aspecten van onderzoek over de watermerkziekte van de schietwilg,
J. Gremmen en M. de Kam 66

Vreemd blad van de populieren,
Kees Hana 68

Lezers schrijven 69

Kalender 70

P. de Sonnaville / Fruitteler, Winssen

Kan de omloop voor een populierenbos tot 20 jaar of minder worden teruggebracht?

Na mijn artikel in „Populier" (1972, nr. 3, blz. 47), „Het planten van populieren op minder goede gronden", volgde daarop in hetzelfde nummer een reactie door ir. H. A. van der Meiden met als titel „Wanneer is grondverbetering bij populieren nodig?". Enerzijds onderschrijft hij daarin mijn ervaringen, anderzijds relativeert hij enkele door mij geponeerde stellingen ten aanzien van grondverbetering door middel van bewerking en/of bemesting zowel voor Nederlandse, als voor omstandigheden in Italië, Joegoslavië en Roemenië. Met betrekking tot de laatste meent Van der Meiden, dat de zoveel gunstiger klimatologische omstandigheden in die landen doorslaggevend zijn. Toch ben ik van mening, dat een bepaalde teeltwijze, gepaard met een in ons land ongebruikelijke bemesting, kan leiden tot een aanzienlijke produktiestijging, hetgeen toch de achtergrond is van omloopverkorting, zo mogelijk rendementsverbetering. „En om dat laatste gaat het toch", als ik Van der Meiden mag citeren. Ik zou daartoe nog eens het voorbeeld ten tonele willen voeren waarop mijn artikel „Ervaringen met de populier 'I 214'" betrekking had (Populier, 1967, nr. 4, blz. 64). Daarbij werden maatgegevens verstrekt tot en met het groeiseizoen 1967, welke nu vervolgd kunnen worden tot en met 1971 en daardoor wellicht (nog) meer overtuigingskracht hebben verkregen. Het gaat hierbij om een goed onderhouden populierenopstand, genaamd „De Pas", gelegen aan de noordzijde van de Van Heemstraweg te Druten. De geschiedenis ten aanzien van aanleg en behandeling van de opstand is als volgt beknopt te omschrijven:

1957: in de herfst werd het toenmalige weiland 25 cm diep geploegd.
1958: in februari volgde de beplanting met 'I 214', afgewisseld nu met Populus 'Serontina'; in de rijen werden deze om en om geplant op 4 m, terwijl de afstand tussen de rijen 9 m bedroeg; een ander gedeelte werd als vergelijkende proef beplant met een aantal andere klonen, in 10 rijen van vier bomen van één ras.
1958 t/m 1960: gedurende drie jaren een onderteelt met tarwe en suikerbieten, waartoe 's winters de grond werd geploegd en bemest. Daarbij werd de grond langs de populieren zwart gehouden door middel van een frees.
1960: tussen de rijen populier werd een rij zware driejarige elzen geplant (± 600 per ha).
1961 t/m 1963: gedurende drie jaren werd de grond met een cultivator over de gehele oppervlakte zwart gehouden, en voorts jaarlijks bemest met 300 kg kalizout en 300 kg slakkenmeel per ha; populier en els vertoonden beide een sterke groei.
1964: de grond werd niet meer zwart gehouden en verwilderde, in hoofdzaak met brandnetels.
1964 t/m 1967: de jaarlijkse bemesting met 300 kg kalizout en 300 kg slakkenmeel per ha werd voortgezet; in deze jaren werd de P. 'Serotina' overvleugeld door de 'I 214'.
1968: de P. 'Serotina', aanvankelijk als „blijvers" bedoeld, werden als „wijkers" gerooid.

In de volgende tabel is de gemiddelde stamomtrek in cm op 1.30 m weergegeven, in de jaren 1959 t/m 1971, van de als vergelijking geplante klonen, welk gemiddelde dus steeds betrekking heeft op de 4 bomen per kloon:

	1959	'60	'61	'62	'63	'64	'65	'66	'67	'68	'69	'70	'71
'Keppels Glorie'	13	23	29	40	50	60	65	74	85	90	97	106	113
'Robusta'	10	20	26	37	46	55	65	72	79	97	94	103	107
'Zeeland'	10	25	31	41	52	60	68	78	81	88	95	103	108
'Vernirubens'	11	24	31	41	50	56	68	75	79	86	96	102	110
'Heidemij'	12	29	34	44	51	60	68	75	79	87	93	99	104
'Serotina'	14	22	26	36	45	54	62	72	74	81	90	94	99
'Gelrica'	11	22	28	38	48	59	69	77	84	89	101	109	118
'Manitobensis'	10	19	24	34	43	54	64	72	74	82	97	105	111

In vergelijking hiermee dezelfde cijfers voor 'I 214', als een gemiddelde van 10 bomen uit het betreffende gedeelte ('I 214' afgewisseld met P. 'Serotina'):

	1959	'60	'61	'62	'63	'64	'65	'66	'67	'68	'69	'70	'71
'I 214'	14	32	40	53	62	74	84	94	102	115	122	133	142

Uit deze gegevens blijkt, dat de toename van de stamomtrek van de populieren van het „oude sortiment" niet sterk uiteenloopt en jaarlijks gemiddeld ongeveer 8 cm bedraagt; 'Serotina' het minst (7 cm), 'Gelrica' het meest (9 cm). De groeikracht van 'I 214' is duidelijk sterker, resulterend in een gemiddelde jaarlijkse toename van bijna 11 cm.
Mij verder bepalend tot de gegevens voor 'I 214', zijn de overeenkomstige cijfers voor de gemiddelde inhoud [1]) van dezelfde 10 bomen, resp.:

	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966
'I 214'	0.015	0.030	0.060	0.11	0.18	0.26	0.37
	1967	1968	1969	1970	1971	1972	
'I 214'	0.48	0.67	0.82	1.06	1.30	1.50*	

[1]) De massa heeft betrekking op de staminhoud in m^3, vanaf 7 cm diameter.
* Deze inhoud (1972) is geschat.

Hieruit volgt een gemiddelde bijgroei in m^3 per boom van:

1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972
0.015	0.03	0.05	0.07	0.08	0.11	0.11	0.19	0.15	0.24	0.24	—

in de opeenvolgende jaren.

De produktie van 'I 214', met ± 1.50 m^3 per boom, in 15 jaren, overtreft die van de andere klonen met ongeveer 100 % en bereikte daarmee een voor Nederland zeer hoog aanwascijfer van ongeveer 140 x 1.5 = 210 m^3 per ha, d.w.z. ongeveer een doorsnee (= gemiddelde) aanwas van 14 m^3 per ha, per jaar, nog afgezien van de produktie van de inmiddels gerooide P. 'Serotina'.

De gemiddelde bijgroei per boom beweegt zich nog steeds in een stijgende lijn (± 0.2 m^3/jaar). De gemiddelde diameter was in 1971 reeds 45 cm (op 1.30 m) en neemt jaarlijks toe met ca. 3 cm, zodat de bomen nu reeds een voor de verkoop aantrekkelijke (= noodzakelijke?) diameter van 50 cm hebben bereikt. Het lijkt mij, gezien de lopende aanwas van de nu nog aanwezige 140 bomen 'I 214' per ha (op 9 x 8 m), van 140 x 0.2 = 28 m^3 per ha, per jaar, gewenst de opstand nog een aantal jaren te handhaven, aangezien deze aanwas, gelet op de reeds bereikte diameter, als kwaliteitsaanwas mag worden beschouwd. Daartoe zal en kan een lichte dunning worden uitgevoerd, door het verwijderen van enkele minder goed gevormde bomen.
Wanneer we ons realiseren, dat deze produktie werd bereikt door slechts 140 bomen per ha (op 9 x 8 m), welke bomen waarschijnlijk toch wel enige concurrentie zullen hebben ondervonden van de (in 1968) gevelde P. 'Serotina', dan is het niet gewaagd te veronderstellen dat een beplanting met alléén 'I 214', in een nauwer plantverband, een nog (veel) hogere opbrengst zou hebben gegeven.
In dit licht bezien, steekt de nu bereikte gemiddelde aanwas van 14 m^3 per ha per jaar beslist niet ongunstig af bij de gemiddelde jaarlijkse produktie van 25 à 30 m^3 per ha per jaar zoals deze voor Italië en Joegoslavië worden opgegeven voor dezelfde 'I 214'. Het klimaat is daar immers zoveel gunstiger voor deze populier.
Wanneer ik dan ook nòg eens in de gelegenheid zou zijn tot herbebossing te besluiten zou ik dit doen met 'I 214', afgewisseld met bijv. de 'Dorskamp' en/of 'Fritzi Pauley', of een ander veelbelovend ras. Men heeft dan twee kansen! Met de 'I 214' loopt men in Zuid- en Midden-Nederland nl. niet zoveel risico met betrekking tot de aantasting door Marssonina. Dit in tegenstelling met de IJsselmeerpolders en ook Engeland, waar de 'I 214' erg tegenvalt. Ook in mijn twee andere opstanden, eveneens in het gebied van Maas en Waal gelegen, is de 'I 214' verreweg de beste, vergeleken met 'Robusta', 'Heidemij' en 'Gelrica'. Door het planten van „blijvers" en „wijkers" (op 9 x 4 m, dus 280 bomen per ha, of wellicht op 5 x 5 m, dus 400 bomen per ha) zal men kunnen profiteren van een gewijzigde vraag in de toekomst, wanneer de tendens naar een wat hogere prijs voor het dunne hout zich zou voortzetten. In dat geval zou men de hoogste massa-opbrengst bij een kortere omloop verkrijgen. Het door mij beschreven voorbeeld zou dan ook als een eerste aanzet in die richting kunnen worden beschouwd.
Naar mijn mening is deze wijze van teelt vergelijkbaar met die in Italië en andere zuidelijke landen en is het bereikte resultaat te danken aan de intensieve grondbewerking in de eerste 6 jaren, de bemesting ten behoeve van de onderteelt met landbouwgewassen in de eerste drie jaren, gevolgd door 6 jaren van op de populieren gerichte bemesting. Deze teeltwijze is zeer geschikt voor de wat lichtere gronden, welke zich lenen voor akkerbouw.

Het is mijn stellige overtuiging, dat wij zo snel mogelijk onze achterstand ten opzichte van Zuid-Europa moeten trachten te beperken. Daartoe zal meer inzet en toewijding van de populierenteler worden geëist, om, evenals door de snelle ontwikkelingen in de landbouw (akkerbouw, veeteelt, fruit- en graanteelt) in die richting het geval is, de verscherpte internationale concurrentie het hoofd te kunnen bieden.